

France Kavčič-Veljko

V noči na 14. oktober 2000 je po težki operaciji na Kardiološkem oddelku Kliničnega centra v Ljubljani umrl gorenjski prvoborec France Kavčič-Veljko. V četrtek, 19. oktobra smo ga njegova družina in sorodniki, soborci in sodelavci ter prijatelji pospremili na njegovi zadnji poti na škofjeloškem pokopališču. Njegova prezgodnja smrt je bila posledica tudi hudih naporov med nacistično okupacijo in narodnoosvobodilnim bojem, saj je kar 4 zime preživel v zasneženih gorenjskih gorah in gozdovih ob neprestanem zasledovanju in napadih nemških policijskih in vojaških bataljonov, po letu 1943 pa tudi njihovih pomagačev, zbranih v oddelke Gorenjske samozaščite, ki jo je ustanovil, oborožil in oskrboval, izuril ter plačeval gestapo, poveljeval pa jim je SS-ovec Erich Dichtl, ki je po navedbah v takratnih dokumentih sodeloval pri poboju Dražgošanov in uničenju njihovega naselja.

France Kavčič se je rodil 28. decembra 1922 v napredni in ugledni škofjeloški obrtniški družini, zato je zgodaj dozorel v svobodoljubnega slovenskega rodoljuba, ki ni poznal praznega besedičenja, marveč le prizadevno ustvarjalno delo. S svojimi brati in sovrstniki ni mogel prenašati nasilnega gospodstva oholih nacističnih okupatorjev. V mestu se je vključil v odbor Osvobodilne fronte, ki je sredi decembra 1941 pripravljala odhod najbolj borbenih Škofjeločanov v partizane. Okupator je zvedel za njegovo osvobodilno dejavnost in ga zaprl v škofjeloške sodne zapore. Iz ječe se je ob drzni akciji treh partizanov in prvih ilegalno organiziranih mladincev z bratom prebil na trg in naprej k partizanom. S tremi brati se je nato udeležil legendarnih bojev Cankarjevega bataljona v Poljanski dolini, na Valterskem vrhu in nato v Dražgošah. Po razdelitvi bataljona v manjše partizanske skupine je sredi ostre zime bodril borce Škofjeloške čete, se z njimi prebil iz obkoljene Jamnikove domačije pri Sveti Barbari, nato pa jih s komandirjem vodil v številne napade na nemške patrolje in postojanke. Po prihodu II. grupe odredov na Gorenjsko se je med okupatorjevo ofenzivo »Enzian« prebijal skozi nemške obkolitve okoli Blegoša. S soborci je vztrajal v močno razredčenih partizanskih enotah Poljanskega bataljona do konca leta 1942, ko ga je gorenjsko pokrajinsko vodstvo poslalo organizirat mladino v škofjeloškem okrožju z nalogo, da tudi mladinski odbori v nemško vojsko vpoklicane gorenjske fante preusmerjajo v partizanske enote. S pomočjo vaških in uličnih odborov v sle-

hernem naselju so partizanske čete nemško mobilizacijo preokrenile v partizansko, zato je moral okupator opustiti nameravani vpoklic še desetih letnikov, pa tudi naseljevanje Nemcev na zaplenjene domačije izgnanih Gorenjcev. Partizanska vojska se je krepila in potisnila okupatorja v mesta in h komunikacijam ter postopno osvobajala vse širša območja. Veljko je številnim gorenjskim mladincem pokazal pot k osvoboditvi svojega zasužnjene in med tri okupatorje razkosanega naroda, bojno pot za enakopravnost med ljudmi in narodi ter za tovariško sožitje med njimi, pot k svobodi, miru in gospodarskemu, družbenemu ter kulturnemu napredku. Zato svojim sovrstnikom ni bil samo dober tovariš, marveč tudi vzornik.

Ko je Veljko postavil temelje mladinske protifašistične organizacije v domačem okrožju, za kar je bila mladinska organizacija škofovješkega okrožja na kongresu Zveze slovenske mladine izbrana kot najboljša v Sloveniji, je bil sredi leta 1943 poslan z enakimi nalogami v kamniško okrožje, kjer je v nekaj mesecih organiziral večji del mladih, nato pa postal glavni organizator mladine po vsej Gorenjski. Zbral je prizadevne sodelavce, ki so postali člani pokrajinskega komiteja SKOJ. Pod njihovi vodstvom je postala mladinska organizacija na Gorenjskem množična, njeni člani pa pred okupatorjem še vedno skrbno prikriti in s tem manj izpostavljeni razkritju in okupatorjevemu nasilju. Odbori mladinskih organizacij so opravljali številne pomembne naloge v odporu in boju proti okupatorju. Sredi aprila 1944 je Veljko sklical prvi zbor gorenjskih mladinskih aktivistov v Davči, ki je dal organizaciji nov polet. Uspešno zborovanje mladine je spodbudilo prvo zborovanje gorenjskih aktivistov OF, na katerem so Franceta Kavčiča izvolili v Pokrajinski odbor OF za Gorenjsko kot osrednje vodstvo NOB v tem delu Slovenije.

Tudi Francetovi štirje bratje so od konca leta 1942 delovali kot organizatorji in usmerjevalci terenskih protifašističnih organizacij. Brat Pavle je bil nekaj časa sekretar v kranjskem okrožju, Brat Jože pa v kamniškem. Brat Peter je bil po hudi ranitvi poslan za sekretarja v škofovješki rajon, kjer so ga ponovno ranjenega pod Lubnikom usmrtili domači okupatorjevi pomagači, brat Jože pa je padel v zadnji nemški ofenzivi na Kamniškem. Brat Niko je sprva organiziral in vodil partizanske tiskarnice, nato je v varnostni službi deloval proti vrinjenecem gestapa v terenske protifašistične organizacije in partizanske enote, zadnje mesece pred osvoboditvijo pa je organiziral finančno službo na Gorenjskem.

Tik pred osvoboditvijo je bil France Kavčič poslan v Trst, kjer je deloval do

France Kavčič-Veljko leta 1944 v dolini Kokre

leta 1950. V diplomatski službi je bil tudi na jugoslovanski ambasadi v Bukarešti, nato pa na zunanjem ministrstvu v Beogradu. Po vrnitvi v Slovenijo je bil nekaj časa direktor Tovarne klobukov Šešir v svojem rodnem mestu, nato pa v podjetju Jugo-inspekt v Ljubljani. Po upokojitvi je živel v Škofji Loki, kjer je med drugim vrsto let kot predsednik odbora dražgoških borcev pripravil vsakoletne proslave v spomin na dražgoško bitko, kot nekdanji mladinski sekretar pa je organiziral tudi proslave ob obletnicah prvega zborovanja gorenjske mladine v Davči.

France Kavčič je bil vseskozi pokončen mož, ki se ni skrival za besedami svojih nadrejenih, niti se ni vdajal birokratskim rešitvam. Obsojal je hinavščino in dvoličnost ter oporekal ljudem, ki niso dopuščali zajetja vsega prebivalstva v enotno družbeno organizacijo, v kateri bi mogli enakopravno urejati vse skupne zadeve. Za vsakogar je našel toplo tovariško besedo in mu pomagal v osebnih težavah. Zato je užival med ljudmi velik ugled in spoštovanje. Vsi, ki smo ga poznali in imeli radi, se ga bomo spominjali s spoštovanjem in hvaležnostjo za vse, kar je plemenitega storil za našo narodno osvoboditev in enakopravnost ter za boljše življenje vseh ustvarjalnih delovnih ljudi.